

شماره: مب/۱۱۲۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۱۹

بسمه تعالی

**جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانکها (دولتی و غیردولتی) و موسسات اعتباری غیربانکی
ارسال گردید.**

احتراماً، بیوست "پیش‌نویس دستورالعمل تسعیر حسابهای ارزی" که براساس بیانیه شماره ۱۶ رهنمودهای حسابداری سازمان حسابرسی (مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۱) تهیه گردیده است، ارسال می‌گردد.

نظر به اینکه پیش‌نویس فوق‌الذکر پس از نهایی شدن جایگزین بخشنامه شماره نب/۲۴۵۷ مورخ ۱۳۵۵/۱۲/۸ خواهدگردید و بانکها ملزم به اجرای آن از پایان سال ۱۳۸۱ می‌باشند، لذا خواهشمنداست دستور فرمایند نظرات کارشناسی آن بانک درخصوص پیش‌نویس مذکور (نقطه نظرات حسابداری، عملیاتی، اجرایی و حقوقی و ...) حداکثر تا پایان آذرماه سال ۱۳۸۱ کتباً به این مدیریت ارسال گردد.م

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمید تهرانیفر

بهرام فیض زرین قلم

۳۸۱۶

۱۶۱۵-۱۶

بسمه تعالی

پیش‌نویس دستورالعمل تسعیر حسابهای ارزی

کلید حسابهای ارزی بانک (شامل حسابهای داخل و خارج کشور) بایستی بشرح زیر به ریال تسعیر گردد:

۱- کلید اقلام پولی ارزی حسابهای داخل کشور، اعم از دارایی‌ها و بدهی‌ها، در پایان هر ماه بایستی با نرخ مرجع بازار بین بانکی تسعیر گردیده* و تفاوت‌های ناشی از تسعیر این اقلام به حساب "نتیجه معاملات ارزی" منظور شوند. مانده حساب "نتیجه معاملات ارزی" در پایان سال مالی بایستی به حساب سود و زیان بانک منتقل گردد.

۲- کلید اقلام غیرپولی ارزی حسابهای داخل کشور که به بهای تمام شده تاریخی ثبت شده‌اند به نرخ تاریخ ایجاد در دفاتر بانک برقرار می‌مانند.** در صورتی که این اقلام تجدید ارزیابی گردند با نرخ تاریخ ارزیابی مجدد تسعیر خواهند شد.

۳- در مورد واحدهای خارج کشور (شعب و واحدهای فرعی)، آن بانک لازم است ابتدا نسبت به تهیه ترازنامه معادل ریالی ترازنامه‌های واحدهای خارج کشور اقدام نماید. بدین منظور بایستی کلید دارائیه‌ها و بدهیهای ارزی مندرج در ترازنامه واحدهای خارج کشور آن بانک اعم از پولی و غیرپولی (به استثناء حساب سرمایه) به نرخ مرجع پایان سال مالی تسعیر گردند.

۴- کلید اقلام صورت سود و زیان واحدهای خارج از کشور با نرخ میانگین طی سال*** تسعیر گردد.

---

* تسعیر اقلام پولی می‌تواند در فواصل کوتاهتری نیز انجام گردد (مثلاً روزانه). ضمناً جهت آشنائی بیشتر با مفهوم اقلام پولی و غیرپولی، به پیوست همین دستورالعمل مراجعه شود.

** در حال حاضر نرخ تاریخ ایجاد مورد نظر در دفاتر بانک، نرخ ثبت اقلام در دفاتر بانک پس از لحاظ تغییرات حاصل از تغییر برابری قانونی نرخ ارز در ابتدای سال ۱۳۸۱ می‌باشد.

*** پیشنهاد می‌شود میانگین نرخ مرجع بازار بین بانکی طی سال بعنوان نرخ میانگین طی سال به بانکها اعلام گردد.

۵- اقلام مندرج در سرفصل حقوق صاحبان سهام شعب خارج از کشور بانک در هنگام تهیه ترازنامه ریالی واحدهای خارج از کشور (به شرح بند ۳) به نرخ تاریخی در دفاتر باقی می‌ماند. بدیهی است در هنگام تهیه ترازنامه ریالی فوق‌الذکر در پایان سال مالی مبلغ تغییرات در حقوق صاحبان سهام شعب خارج از کشور ناشی از سود یا زیان (شامل افزایش یا کاهش سود و زیان انباشته و اندوخته‌ها) با نرخ میانگین* طی سال تسعیر خواهند شد.

۶- مابه‌التفاوت حاصل از اجرای بند ۳ و ۴ و ۵ فوق‌الذکر بعنوان "اندوخته حاصل از تسعیر دارائیه‌ها و بدهیها" تحت سرفصل حقوق صاحبان سهام در ترازنامه معادل ریالی شعب خارج کشور منظور می‌گردد.** در مقابل مبلغ تفاوت موصوف به نسبت درصد مالکیت بانک بعنوان "اندوخته ناشی از تسعیر دارائیه‌ها و بدهیهای شعب خارج کشور" تحت سرفصل حقوق صاحبان سهام بانک طبقه‌بندی شود.

۷- کلیه حسابهای واسطه بین بانک و شعب خارج آن باید بنحوی تسعیر شوند که در هنگام تعدیل و طبقه‌بندی و ادغام حسابها (حذف حسابهای رابط) در پایان سال مالی دارای مانده اضافی و حذف نشده نباشند.

۸- محاسبه ذخیره بابت نوسانات نرخ ارز ضرورت ندارد. (در دستورالعمل قبلی هنگامی که تسعیر اقلام بلندمدت منجر به زیان می‌گردید ذخیره محاسبه می‌شد).

۹- در حال حاضر با روش ثبت فعلی، تسعیر اقلام زیرخط هیچ سود یا زیانی برای بانک ایجاد نمی‌کند. لیکن چنانچه روش ثبت اقلام زیرخط در آینده تغییر داده شود نحوه تسعیر این اقلام و اثرات آن در صورتهای مالی در زمان خود اعلام خواهد شد.

۱۰- لازم است در یادداشتهای پیوست صورتهای مالی موارد زیر افشاء شده و در معرض دید استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی قرار گیرد:

الف) اعلام روش تسعیر نرخ ارز در صورتهای مالی

ب) نحوه محاسبه بند ۳ و نحوه محاسبه اندوخته ناشی از تسعیر و صورت تطبیق آن در پایان دوره مالی

ج) مبلغ تفاوت تسعیر شناسایی شده در سود و زیان دوره مالی

---

* باتوجه به اینکه تغییرات در اندوخته‌ها و سود و زیان انباشته ناشی از سود یا زیان طی سال بوده و اقلام سود و زیان با نرخ میانگین تسعیر می‌گردند، لذا تغییرات در اندوخته‌ها و سود و زیان انباشته با نرخ میانگین موزون تسعیر می‌گردند.

** لازم است سرفصلهای جدید توسط اداره اطلاعات بانکی به بانکها اعلام گردد.

«پیوست»

اقلام پولی و ارقام غیرپولی

اقلام پولی نشان‌دهنده ادعا برای مبالغ ثابت و مشخصی هستند. بعبارت دیگر دارائیه‌ها و بدهیه‌ها در صورتی ارقام پولی تلقی می‌شوند که مبالغ آنها به موجب قرارداد با مقادیر ریالی تثبیت شده باشد و نشان‌دهنده ادعا برای مبالغ ثابت و مشخصی باشند. بعنوان مثال اسناد و حسابهای دریافتی و پرداختی، اوراق قرضه و ارقام با ماهیت مشابه ارقام پولی محسوب می‌شوند. مثلاً دارنده یک سند دریافتی به مبلغ ۱۰۰،۰۰۰ ریال که در ده سال قبل صادر شده است، در تاریخ سررسید، مبلغ ۱۰۰،۰۰۰ ریال را دریافت می‌کند در حالیکه قدرت خرید ۱۰۰،۰۰۰ ریال در سال جاری به مراتب کمتر از قدرت خرید آن در ده سال قبل است و نحوه تغییر قیمت‌ها بر مبلغ ریالی آن اثر ندارد که در نتیجه تغییر در سطح عمومی قیمت‌ها منجر به سود (زیان) قدرت خرید ارقام پولی می‌شود.

برخی از مبادلات تجاری با معاوضه یا انتقال دارائیه‌ها و بدهیه‌های غیرپولی انجام می‌گردد که ارزش آنها برحسب پول تثبیت نشده است. به عبارت دیگر دارائیه‌ها و بدهیه‌های غیرپولی کلیه دارائیه‌ها یا بدهیه‌هایی است که پولی محسوب نمی‌شود. نمونه‌های بارز دارائیه‌ها و بدهیه‌های غیرپولی عبارت از موجودی مواد و کالا، سرمایه‌گذاری در سهام عادی سایر شرکتها، اموال منقول و غیرمنقول، ماشین‌آلات و تجهیزات است، بدهی مربوط به پیش‌دریافت اجاره و سهام عادی.

تحت شرایط معین یک دارایی یا بدهی پولی ممکن است به دارایی یا بدهی غیرپولی تبدیل گردد. مثل اوراق قرضه قابل مبادله‌ای که تا تاریخ سررسید نگهداری گردد یک دارایی پولی محسوب می‌شود. زیرا مبلغ اسمی آن برحسب پول تثبیت شده است. اما اگر همان اوراق قرضه برای انتفاع از نوسان قیمت (Speculation Purpose) نگهداری شود، یک دارایی غیرپولی محسوب خواهد شد. زیرا مبلغی که در صورت فروش آن بدست می‌آید، قابل تعیین نیست و بنابراین ارزش آن برحسب پول تثبیت شده نمی‌باشد. در این گونه موارد باید قصد و نیت خریدار اوراق را از خرید آنها مطمع نظر قرارداد.

لازم به ذکر است کلیه ارقام ارزی واحدهای داخل کشور به استثناء سهام و مشارکتهای خارجی و همچنین سرمایه پرداختی به شعب خارج ارقام پولی محسوب می‌شوند.